

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa L. P.

przeciwko M. P. i E. P.

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 kwietnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego M. P.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 6 marca 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**

**2. zasądza od M. P. na rzecz L. P. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 6 marca 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...), w sprawie z powództwa L. P. przeciwko M. P. i E. P. o ustalenie, zmienił, na skutek apelacji powódki wyrok Sądu Okręgowego w K. z 3 kwietnia 2019 r. w ten sposób, że ustalił, że umowa sprzedaży, zawarta 4 grudnia 1998 r. w formie aktu notarialnego przed notariuszem J. B., między powódką L. P. i jej zmarłym mężem Z. P. a pozwanymi E. P. i M. P., której przedmiotem było zbycie własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ul. (...) (obecnie P.), o powierzchni 36,97 m<sup>2</sup>, dla którego prowadzona jest księga wieczysta przez Sąd Rejonowy w S. o numerze (...) - jest nieważna, zmienił rozstrzygnięcie o kosztach procesu w

postępowaniu przed sądem pierwszej instancji oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

2. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł pozwany M. P., wskazując na naruszenie art. 6 w zw. z art. 462 k.c., art. 535 § 1 k.c., art. 245 w zw. z art. 234 k.p.c., art. 228 § 2 k.p.c. i art. 316 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymagania z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.). Podał, że Sąd Apelacyjny w sposób kwalifikowany naruszył przepisy art. 6 w zw. z art. 462 k.c. poprzez przerzucenie ciężaru dowodu wykonania zobowiązania na stronę legitymującą się potwierdzeniem zapłaty, niekwestionowanym przez powódkę co do faktu, iż złożyła tego typu oświadczenie wiedzy w dokumencie w postaci aktu notarialnego. Naruszony został również art. 245 k.p.c., poprzez pominięcie przez Sąd okoliczności wpływających z dokumentu, którego prawdziwości nie kwestionowała strona powodowa. Sąd drugiej instancji dokonał oczywiście błędnej wykładni przepisów prawa materialnego w zakresie ustalenia przesłanek prawnie skutecznego przeniesienia prawa własności, a to poprzez błędną wykładnię art. 535 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, iż warunkiem przejścia prawa własności ze zbywcy na nabywcę nieruchomości jest fakt zapłaty ceny sprzedaży. Skarżący wskazał również na niewypełnienie obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 228 § 2 k.p.c. oraz podał, że Sąd odwoławczy dokonał rozstrzygnięcia z pominięciem okoliczności bezspornych, zaistniałych w chwili orzeczenia, a to faktu, iż powódka zmierza bezpośrednio do zbycia nieruchomości będącej

przedmiotem toczącego się postępowania. Okoliczność ta spowodowała, iż sąd czynił ustalenia w całkowitym oderwaniu od podstawy faktycznej.

5. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczególności czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

6. Skarżący nie sprostął powyższym wymaganiom.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Apelacyjny uznał, że strony umowy zawartej 4 grudnia 1998 r., której przedmiotem było zbycie własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ul. (...), w dacie składania przed notariuszem oświadczeń były zgodne co do tego, iż w rzeczywistości jedynie pozorują zawarcie umowy sprzedaży, bez zamiaru wywołania skutków prawnych. Jedynym powodem, dla którego strony zawarły przedmiotową umowę, było wprowadzenie w błąd podmiotu trzeciego, Bank (...) S.A., a dzięki zawartej umowie pozwana E. P. mogła zlikwidować posiadaną książeczkę mieszkaniową i dzięki temu otrzymać premię gwarancyjną.

Oceny powyższej Sąd drugiej instancji dokonał na podstawie całości okoliczności sprawy. Podał, że za pozornością umowy przemawia to, że pomimo jej zawarcia nie doszło do żadnych zmian w zakresie zaspokajania potrzeb

mieszkaniowych przez strony. Zarówno powódka z mężem, jak również pozwani pozostali w swoich dotychczasowych mieszkaniach. Powódka ubezpieczała zajmowane mieszkania, a dopiero z czasem jako osobę ubezpieczoną zaczęła podawać formalnego właściciela lokalu. Pozwany M. P., który był jedyną osobą pracującą zarobkowo na utrzymanie czteroosobowej osobowej rodziny, nie miał możliwości dokonania zapłaty ceny z bieżących dochodów z uwagi na wysokość jego zarobków. E. P. otrzymała wypłatę stanowiącą realizację premii gwarancyjnej z książeczki mieszkaniowej.

Skarżący nie zgadza się z powyższą analizą i przedstawia własną ocenę sprawy, akcentując jako kluczową dla oceny pozorności umowy zawartej 4 grudnia 1998 r. kwestię umieszczonego w akcie notarialnym potwierdzenia zapłaty ceny sprzedaży. Rozumowanie zawarte w skardze kasacyjnej, jako dotyczące jedynie jednej z okoliczności rozważanych przez Sąd drugiej instancji przy ocenie zasadności powództwa, nie przekonuje jednak o tym, że w sprawie doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa, które prowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Wbrew ocenie skarżącego Sąd Apelacyjny nie oparł swojej oceny o przyjęcie, że warunkiem przejścia prawa ze zbywcy na nabywcę nieruchomości jest zapłata ceny sprzedaży, lecz o całościową analizę okoliczności ustalonych w sprawie. Wskazać należy, że stanowisko powódki w sprawie nie ulegało modyfikacjom, już w pozwie twierdziła ona, że umowa z 4 grudnia 1998 r. była umową pozorną, pozwani nie zapłacili wynikającej z niej ceny, nie objęli w posiadanie objętego umową lokalu, w którym dalej mieszkała powódka i jej mąż. Sąd drugiej instancji przychylił się do twierdzeń powódki, skarżący neguje tę ocenę. Nie jest to jednak wystarczające dla przyjęcia, że wykazał przesłankę z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

O oczywistej zasadności skargi nie może świadczyć też wskazanie przez skarżącego, że Sąd drugiej instancji pominął, iż powódka zmierza obecnie do zbycia nieruchomości będącej przedmiotem toczącego się postępowania. Skarżący nie wykazał bowiem, że okoliczność ta ma znaczenie dla rozstrzyganej sprawy i uznania pozorności umowy zawartej 4 grudnia 1998 r., a przez to, że może stanowić o zaistnieniu przesłanki, o której mowa w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

7. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.). O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1, art. 398<sup>21</sup> k.p.c. oraz w związku z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

jw